

Jelentés Szepesvármegye 1911. évi közegészségügyi állapotokról.

Tisztelt Kar- és Tagtárs Urak!

Mai feladatom a múlt 1911. évi közegészségügyi jelentés. Miniszteri rendelkezés alapján e jelentés alig ha számolhat másként, mint a statisztikai adatok száraz felsorolásával.

A mai törvényhatósági tiszti főorvos magángyakorlattal nem igen foglalkozhatik, mert sokféle központi, a legtöbb esetben bürokratikus teendői, teljes idejét veszik igénybe, ha hivatalának csak némileg is meg akar felelni.

De száraz jelentésem bő alkalmat szolgáltat az egyes gyakorlattal foglalkozó orvosoknak. Ők látják a beteget, kutatják a bántalom keletkezési okát, éber figyelemmel kísérik a kór lefolyását s javaslatba hozzák a netalán szükségelt hatósági intézkedéseket. Az általuk történt bejelentések összeállítatnak a tiszti főorvosok által s azok összefoglalása a tiszti főorvos hatáskörébe esnek.

Sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy a tisztelt kartárs urak nem fordítanak kellő figyelmet és pontosságot sem az 1894. évi 91954. számú, de még kevésbé az 1893. évi 94955 számú b. ü. miniszteri rendeletre. Ha figyelemmel lennének az utóbbi rendeletre, lehetetlen, hogy előfordúlna azon anomalia, hogy tényleg bejelentett 107 roncsoló toroklob és torokgyík mellett, 180 esetben használtatott az antitoxin-serum befecskendezése. Ezen anomaliát beszüntetni kell s félek, hogy ennek esetleges folytatása kellemetlenséget előidézni fog. Prophylacticus eljárásnál tett befecskendezések nem sorozhatók azon befecskendezésekhez a melyek tényleges roncsoló toroklobnál javalva vannak és megejtetnek.

Statisztikát csak helyes adatokkal csinálhatni, különben helytelenek a levont következtetések.

Ezen rövid kitérésem után átmegyek az 1895. évi 8391. számú b. ü. m. rendelet értelmében összeállított rövid jelentésemre, mely következőkép hangzik.

I. A lefolyt 1911-ik évben az általános közegészségügyi állapot Szepesvármegye területén — összehasonlítva az előző évben észlelt közegészségügyi állapottal — eléggé kedvező volt. Az észlelésre került megbetegedési esetek sem alak, sem jelleg, sem lefolyás tekintetében feltűnő változást nem mutattak s ennél fogva erélyesebb hatásági intézkedéseket nem is igényeltek.

A halálozási számarány a rendesen észlelni szokott szám arányt túl nem haladta, sőt ellenkezőleg azon alúl maradt.

II. Népkórok a lefolyt évben megfigyelésre nem kerültek. De előfordult több alakú heveny fertőző kóreset, melyek azonban sem kül-, sem belterjedés tekintetében nagyobb aggyúyra okot nem szolgáltatottak.

Az észlelt és tényleg be is jelentett heveny fertőző kórok számszerinti kimutatása a következő:

1. **Járványos fültőmirigylob** bejelentetett 8 községből 54 eset, mely valamennyi gyógyúlt.

2. **Bárányhimlő** előfordult 10 községben 35 eset, mely valamennyi gyógyúlt.

3. **Vérhas** észlelésre került 1 községben 2 eset, mely mindkettő gyógyúlt.

4. **Hőkhurut** orvosi megfigyelésre került 20 községben 86 eset, melyek közül gyógyúlt 79 = 91·87%, meghalt 7 = 8·13%.

5. **Kanyaró** bejelentetett 38 községben 776 eset, melyek közül gyógyúlt 734 = 94·59%, meghalt 42 = 5·41%.

6. **Vörheny** orvosi kezelés alatt volt 72 községben 868 eset, melyek közül gyógyúlt 697 = 80·3%, meghalt 171 = 19·7%.

7. **Roncsoló toroklob és torokgyík** észlelésre került 50 községben 167 eset, meggyógyúlt 137 = 82·04 %, meghalt 30 = 17·96%.

8. **Gyermekeági láz** előfordult 5 községben 6 eset, ezek közül gyógyúlt 3 = 50%, meghalt 3 = 50%.

9. **Hasi hagymáz** bejelentetett 41 községben 153 eset, melyek közül gyógyúlt 133 = 86·93%, meghalt 20 = 13·07%.

Az észlelt esetek legnagyobb része enyhe lefolyású volt, járványszerű alakot e kór nem vett fel sehol.

10. **Trachoma**-eset a múlt 1910 évről maradottakkal együtt megfigyelésre került 92 eset, melyekből a kevesbedés 33, a fenmaradottak száma pedig 59.

E kór főleg a visszatérő kivándorlók által hurcoltatik be.

Egyébb heveny fertőző kórok nem fordúltak elő, vagy legalább nem jelentettek be.

A bejelentett heveny fertőző kórok terjedésének meggátlására mindazon intézkedések foganasítottak — a lehetőségig, — a melyek a fennálló rendeletek alapján előírva vannak.

III. Tájékorok (trachoma, váltóláz, kretinismus).

A vármegye területén egyes trachoma-esetek kerültek ugyan orvosi megfigyelésre, de csak is elszórtan. Az előírt szemvizsgálatok úgy mint az előző években foganasítottak.

Kretinismus esetei előfordultak ugyan itt-ott, de csak elszórtan és így aggály nem merült fel.

Bujakóros esetek ritkán fordultak elő és ennek folytán erőlyesebb intézkedésnek szüksége fenn nem forgott.

IV. Roncsoló toroklob és torokgyík csak egyes elszórt esetekben került megfigyelésre. Az erre vonatkozó adatok a II/7. pont alatt soroltattak fel.

A roncsojó toroklob és torokgyík esetek egy része gyógyserummal lett kezelve.

V. A himlőoltás (védoltás és újraoltás) úgy mint az előző években, a múlt évben is jó eredménnyel lett foganasítva.

A vármegye területe, tekintet nélkül a járási beosztásra, az egyes községek lehetséges költségkiméltése mellett, 37 oltókörre volt felosztva, mely körök mindegyikében egy-egy hatósági vagy más alkalmazott orvos végezte az oltást és újraoltást. Az oltást a tisztí főorvos ellenőrizte.

A felsőbb helyre felterjesztett oltási és újraoltási jegyzőkönyvek tanúsága szerint, sikerrel végeztetett a védoltás 5162. az újraoltás pedig 5300, összesen 10462 esetben.

VI. Az 1898. évi XXI. t.-cz. alkotásával a gyermekek egészségi állapota határozott javulást mutat, miután a vagyontalan szülőknek is módjában van esetleg megbetegedett gyermekét orvosi segélyben részesíteni.

VII. Az előírt egészségi vizsgálatok a lefolyt évben is foganasítottak. A kolera-veszély alkalmából a szükségelt óvintézkedések életbe léptettek.

VIII. Az egészségi körök alakítására történt változások foganasítás alatt vannak, de a körök székhelyeire vonatkozó határozatok jóváhagyást még nem nyertek.

IX. A körorvosi állásokból véglegesen be van töltve 1. községi és magán orvosokkal ideiglenesen pedig 15.

X. A szülészet állapota elég kedvező. A r. t. városok és a nagyközségek okleveles bábákkal el vannak látva, szintűgy egyes

kis községek is. Az okleveles bábák száma volt 92, az alsóbb rendű bábák száma 121, cédulás volt 4, parasztbába pedig 15.

A halottkémlésben változás nem történt. Orvos-halottkém csak a r. t. városokban és az orvost tartó nagyközségekben, valamint 4 kisközségben van; a többi községekben képesített halottkémek vagy előljárósági tagok végzik e teendőket.

XI. A lefolyt évben engedélyezettett ugyan egy új gyógyszer tárnak a felállítása, de ez felállítva még nem lett. Van összesen 12 törzsjogú, 10 személyjogú, 1 fiók-, 2 házi és két kézi gyógyszertár = 27, melyek a közönség szükségletét teljesen fedezik.

XII. A tisztí orvosok száma: 1 főorvos, 8 járási orvos, 13 városi, összesen: 22, községi orvos van 10, körorvos 7. Azonkívül van 6 bányamű és vasgyári orvos, 3 nyugdíjazott tisztí orvos és 20 magánorvos, mely utóbbiak nagy része a nyári évad alatt mint fürdőorvos működik és végre 1 közös hadseregbeli ezredorvos és egy honvéd-főorvos.

Az orvosok összes száma tehát 70.

XIII. Az egészségügy javítása céljából úgy a csatornázás mint a vízvezeték bevezetése örvendetesen halad.

XIV. Új kórház megnyílt múlt év december hó 10-én Szepesszombaton 24 ágygyal a kor kívánalmái szerint berendezve.

Az új kórház az országos vöröskereszt-egylet aegise alatt épült. Címe: »Tátrakórház.«

Lőcse, 1912. évi június 19-én.

Dr. ruszkini Lorx Sándor

Szepes várm. tisztí főorvosa.